

Suvestinė redakcija nuo 2020-01-02

Įsakymas paskelbtas: TAR 2018-05-23, i. k. 2018-08234

**CIVILINĖS AVIACIJOS ADMINISTRACIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL EKSPERIMENTINIŲ ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS TECHNIKŲ /
INŽINIERIŲ LICENCIJAVIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2018 m. gegužės 10 d. Nr. 4R-68
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo 3 straipsniu:

1. Tvirtinu Eksperimentinių orlaivių techninės priežiūros technikų / inžinierių licencijavimo tvarkos aprašą (pridedama).

2. Nustatau, kad technikų / inžinierių licencijos, išduotos prieš įsigaliojant šio tvarkos aprašo reikalavimams, galioja orlaivių techninei priežiūrai atlikti iki licencijoje nurodytos galiojimo datos ir po to jos turi būti pakeistos pagal šio tvarkos aprašo reikalavimus pirmojo licencijos papildymo ar galiojimo pratęsimo metu, bet ne vėliau, kaip iki 2020 m. birželio 1 d.

3. Neteko galios nuo 2020-01-02

Punkto naikinimas:

Nr. [2BE-433](#), 2019-12-27, paskelbta TAR 2019-12-27, i. k. 2019-21392

4. Šis įsakymas įsigalioja nuo 2018 m. birželio 1 d.

Direktorius

Joris Gintilas

Patvirtinta Civilinės aviacijos
administracijos direktoriaus
2018 m. gegužės 10 d.
įsakymu Nr. 4R-68

EKSPERIMENTINIŲ ORLAIVIŲ TECHINĖS PRIEŽIŪROS TECHNIKŲ / INŽINIERIŲ LICENCIJAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šis tvarkos aprašas nustato eksperimentinių orlaivių, taip pat orlaivių, kurių techninei priežiūrai netaikomi 2014 m. lapkričio 26 d. Komisijos Reglamento Nr. 1321/2014 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo (OL 2014 L 362, p. 1) III priedo (66 dalies) reikalavimai, techninės priežiūros technikų / inžinierių (toliau – TI) licencijų išdavimo, papildymo, kvalifikacijų galiojimo pratęsimo, ribojimų panaikinimo ir užsienio šalyse išduotų TI licencijų pripažinimo tvarką.

2. Šis tvarkos aprašas netaikomas asmenims, atliekantiems Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2016 m. spalio 31 d. įsakymo Nr. 4R-214 „Dėl eksperimentinių orlaivių registravimo, tinkamumo skraidyti ir jų pilotavimo“ 2 punkte nurodytų eksperimentinių orlaivių techninę priežiūrą.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. techninė priežiūra – orlaivio ar jo komponento kapitalinis remontas, remontas, keitimas arba gedimų taisymas, tikrinimas, išskyrus priešskrydinį tikrinimą;

3.2. Reglamentas – 2014 m. lapkričio 26 d. Komisijos reglamentas Nr. 1321/2014 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo;

3.3. pagrindinės žinios – Reglamento III priedo (66 dalis) I priedelyje nustatyti teorinių žinių reikalavimai;

3.4. techniko kategorija – įrašas TI licencijoje, suteikiantis teisę jos turėtojui išduoti orlaivio leidimo naudoti pažymėjimą po jo konstrukcijos, variklio, mechaninių, elektrinių ir elektroninių sistemų techninės priežiūros;

3.5. inžinieriaus kategorija – įrašas TI licencijoje, suteikiantis teisę jos turėtojui išduoti orlaivio leidimo naudoti pažymėjimą po jo konstrukcijos, variklio, mechaninių, elektrinių ir elektroninių sistemų techninės priežiūros ir prižiūrėti, kaip atliekama techninė priežiūra;

3.6. orlaivio sistemos – oro kondicionavimo, priešgaisrinės apsaugos, degalų, hidraulinė, apsaugos nuo ledo ir lietaus, važiuoklės, deguonies ir pneumatinių / vakuumo sistemos;

3.7. priežiūros sistemos – radaro sistemos, atsakiklis, radijo aukščiavimas, oro eismo pavojaus ir susidūrimo vengimo sistema (TCAS), meteorologinis radaras;

3.8. ICAO – Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija.

4. TI licencija negali būti išduota be techniko arba inžinieriaus kategorijos įrašo ir šio tvarkos aprašo 21 punkte nurodytos vienos arba kelių kvalifikacijų įrašų.

II SKYRIUS PARAIŠKOS PATEIKIMAS

5. CAA pateikiami dokumentų originalai arba notaro patvirtintos jų kopijos. Prireikus įgaliotas CAA atstovas gali reikalauti pateikti dokumentų originalus ir daryti jų kopijas.

6. Prašymas išduoti TI licenciją ir kiti teikiami CAA dokumentai turi būti parengti lietuvių kalba. Užsienio kalba parengti dokumentai teikiami su jų oficialiais vertimais į lietuvių kalbą ir patvirtinti notaro, išskyrus išimtinius atvejus, kai dokumentai teikiami CAA priimtina kalba.

7. Teikiami CAA kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse ar trečiosiose šalyse išduoti dokumentai turi būti legalizuoti arba apostilizuoti.

8. Asmuo, siekiantis gauti TI licenciją (toliau – pareiškėjas), CAA pateikia šiuos dokumentus:

8.1. užpildytą paraišką (7 priedas) ir paraiškoje nurodytus dokumentus;

8.2. galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

9. Gautus dokumentus peržiūri įgaliotas CAA atstovas. Jei pateikti ne visi šio tvarkos aprašo 8 punkte išvardyti dokumentai, įgaliotas CAA atstovas per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos privalo apie tai raštu informuoti pareiškėją ir nurodyti, per kiek laiko turi būti pateikti trūkstami dokumentai.

10. Jei per nustatytą laiką trūkstami dokumentai nepateikiami, prašymas nenagrinėjamas ir gauti dokumentai grąžinami pareiškėjui.

III SKYRIUS

PRAŠYMO IŠDUOTI TI LICENCIJĄ NAGRINĖJIMO IR SPRENDIMO PRIĖMIMO TVARKA

11. Prašymas išduoti TI licenciją išnagrinėjamas ir sprendimas priimamas per 20 darbo dienų nuo visų reikalingų dokumentų ir duomenų pateikimo dienos.

12. Įgaliotas CAA atstovas turi teisę reikalauti, kad būtų pateikti papildomi dokumentai, duomenys ar paaiškinimai.

13. Gavęs visus reikiamus dokumentus ir duomenis, įgaliotas CAA atstovas privalo patikrinti bei įsitikinti, ar pareiškėjas atitinka šiame tvarkos apraše nustatytas sąlygas.

14. TI licencija gali būti išduota pareiškėjui, kuris:

14.1. yra ne jaunesnis kaip 18 metų;

14.2. išlaikė atitinkamą šio aprašo 2 priede nustatytą teorijos egzaminą;

14.3. atitinka teorinių ir praktinių žinių reikalavimus, nustatytus 22 punkte, jei pareiškėjas siekia individualaus sudėtingo orlaivio kvalifikacijos;

14.4. turi praktinę techninės priežiūros patirtį, nustatytą 25 punkte.

15. Jei pareiškėjas atitinka 14 punkte nurodytus reikalavimus, įgaliotas CAA atstovas pateiktoje paraiškoje įrašo rekomendaciją išduoti TI licenciją, o Orlaivių skyriaus vedėjas išduoda TI licenciją (6 priedas), kurioje įrašoma Techniko (T) kategorija, atitinkama šio aprašo 21 punkte nurodyta kvalifikacija(-os) ir atitinkamas(-i) 27 punkte nurodytas(-i) ribojimas(-ai).

16. TI licencija išduodama neribotam laikui.

17. Kvalifikacija suteikiama arba jos galiojimas pratęsiamas ne ilgesniam nei 2 metų laikui.

18. Jei pareiškėjas neatitinka 14 punkte nurodytų reikalavimų, įgaliotas CAA atstovas pateiktoje paraiškoje įrašo rekomendaciją neišduoti TI licencijos, o Orlaivių skyriaus vedėjas neišduoda TI licencijos, sprendimas įrašomas pateiktoje paraiškoje ir raštu informuoja pareiškėją apie sprendimo priėmimo priežastis.

19. Jeigu pareiškėjas išlaikė 14.2 papunktyje nurodytą egzaminą ne pagal visas šio aprašo 2 priedo 2 punkte atitinkamai kvalifikacijai gauti nurodytas temas arba neturi atitinkamos 3 priede nurodytų techninės priežiūros darbų patirties, licencija jam gali būti išduodama tik įrašius atitinkamą(-us) šio aprašo 27 punkte numatytą (-us) ribojimą (-us).

20. Orlaiviai pagal sudėtingumą skirstomi į šias grupes:

20.1. sudėtingi orlaiviai:

20.1.1. lėktuvas, kurio maksimali sertifikuota kilimo masė yra didesnė nei 5 700 kg arba kurio maksimali sertifikuota keleivių sėdimų vietų konfigūracija yra daugiau nei devyniolika vietų,

arba kuris sertifikuotas valdyti ne mažiau nei dviejų pilotų įgulos, arba kuris turi turboreaktyvinį (-ius) variklį (-ius) ar daugiau nei vieną turbosraigtinį variklį;

20.1.2. sraigtasparnis, kurio maksimali sertifikuota kilimo masė yra didesnė nei 3 175 kg arba kurio maksimali sertifikuota keleivių sėdimų vietų konfigūracija yra daugiau nei devynios vietos, arba kuris sertifikuotas valdyti ne mažiau nei dviejų pilotų įgulos;

20.1.3. orlaivis su keičiamos padėties sraigtu.

20.2. nesudėtingi orlaiviai – kiti orlaiviai, išskyrus sudėtingus.

21. TI licencijoje suteikiamos kvalifikacijos:

21.1. lėktuvai – nehermetizuoti lėktuvai su stūmokliniais varikliais, kurių maksimali sertifikuota kilimo masė neviršija 5700 kg;

21.2. sklandytuvai – sklandytuvai ir motosklandytuvai su stūmokliniais varikliais, kurie nepriskirti sudėtingų orlaivių grupei;

21.3. aerostatai – karšto oro ir dujiniai, balionai;

21.4. individualūs nesudėtingi orlaiviai – kiti nei 21.1–21.3 papunkčiuose nurodyti nesudėtingi orlaiviai;

21.5. individualūs sudėtingi orlaiviai – visi sudėtingos grupės orlaiviai.

22. Teorinių ir praktinių žinių reikalavimai:

22.1. pareiškėjas, siekiantis gauti individualaus sudėtingo orlaivio techninės priežiūros kvalifikaciją, turi išlaikyti pagrindinių žinių egzaminus pagal Reglamento III priedo (66 dalį) I priedelio 2 punktą atitinkančius prašomą orlaivio tipą;

22.2. pareiškėjas, siekiantis gauti individualaus sudėtingo orlaivio techninės priežiūros kvalifikaciją, turi baigti teorijos ir praktikos žinių kursus pagal ICAO dok. 7192 D-1 dalies reikalavimus arba Reglamento III priedo (66 dalies) III priedėlio reikalavimus.

23. Pareiškėjas, išlaikęs modulių egzaminus pagal Reglamento III priedo (66 dalies) reikalavimus, gali nelaikyti dalies 14.2 papunktyje numatyto egzamino temų pagal pagrindinių žinių palyginimą (4 priedas).

24. Orlaivio techninės priežiūros patirtį įrodantys dokumentai laikomi tinkamais, jeigu kiekvieną turimos patirties mėnesį buvo atlikta ne mažiau kaip po vieną techninės priežiūros darbą ir juose nurodyta:

24.1. pareiškėjo vardas pavardė ir gimimo data;

24.2. darbo pavadinimas;

24.3. darbo atlikimo data;

24.4. orlaivio tipas;

24.5. orlaivio identifikavimas (registracija);

24.6. orlaivio sistemos identifikavimas;

24.7. darbo aprašymas, pvz.: 100 valandų patikrinimas, variklio tepalo pakeitimas ir kt.;

24.8. atliekančio asmens parašas;

24.9. prižiūrinčio TI licencijuoto specialisto parašas, kai darbai atliekami licencijai gauti arba papildyti. Jeigu prižiūrinčio specialisto licencija išduota ne pagal šio tvarkos aprašo reikalavimus turi būti pridėta licencijos arba licencijos pripažinimo rašto kopija.

25. Pareiškėjas, siekiantis gauti šio tvarkos aprašo 21 punkte nurodytą atitinkamą kvalifikaciją, privalo:

25.1. turėti 48 mėnesių praktinę atitinkamos kvalifikacijos techninės priežiūros patirtį iš kurių mažiausiai 6 mėnesiai atlikti paskutinių 24 mėnesių laikotarpiu prieš paraiškos licencijai gauti pateikimą;

25.2. atlikti šio aprašo 3 priede numatytas užduotis siekiamai 21.1, 21.2 arba 21.3 papunkčiuose nurodytai kvalifikacijai gauti;

25.3. atlikti darbus, nurodytus Reglamento III dalies AMC II priedėlyje, kurie taikomi 21.4 kvalifikacijos orlaiviui pagal konstrukciją, sistemas ir sudėtingumą;

25.4. turėti atitinkamos kategorijos ar pakategorės techninės priežiūros patirtį, atitinkančią prašomą 21.5 papunktyje nurodytą kvalifikaciją pagal Reglamento III priedo (66 dalis) 66.A.30 punkto reikalavimus.

26. Patirtį, nurodytą 25.1 papunktyje, galima įrodyti dokumentu, gautu iš orlaivių techninę priežiūrą atliekančios organizacijos ar aeroklubo, kuriame patvirtinama, kad pareiškėjas dalyvavo atliekant techninės priežiūros darbus.

27. TI licencijoje gali būti įrašomi vienas arba keli iš šių ribojimų:

27.1. išskyrus medinės konstrukcijos orlaivius ir metalo vamzdelių konstrukcijos orlaivius dengtus audiniu. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.1 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.2. išskyrus kompozitinės konstrukcijos orlaivius. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.2 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.3. išskyrus metalinės konstrukcijos orlaivius. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.3 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.4. išskyrus komunikacijos / navigacijos sistemas. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.3 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.6 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.5. išskyrus instrumentų sistemas. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.3 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.6 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.6. išskyrus autopiloto sistemas. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.3 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.6 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.7. išskyrus priežiūros sistemas. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.3 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.6 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.8. išskyrus orlaivio sistemas. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.3 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.9. išskyrus jėgaines. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.1 ir / arba 21.2 ir / arba 21.4 ir / arba 21.5 papunkčiuose nurodytoms kvalifikacijoms, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.7 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.10. išskyrus karšto oro balionus. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.3 papunktyje nurodytai kvalifikacijai, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.4 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų;

27.11. išskyrus dujinius balionus. Šis ribojimas nustatomas šio tvarkos aprašo 21.3 papunktyje nurodytai kvalifikacijai, kai pareiškėjas neišlaiko 2 priedo 3.4.5 papunktyje nustatyto egzamino arba nėra atlikęs atitinkamų 3 priede nurodytų darbų.

28. Pаметus, sugadinus arba kitaip praradus licenciją jos savininkas turi apie tai raštu arba elektroninėmis ryšio priemonėmis informuoti CAA ir nurodyti TI licencijos praradimo aplinkybes. Gavusi nurodytą informaciją bei TI licencijos savininko prašymą, CAA išduoda TI licencijos dublikatą.

IV SKYRIUS

LICENCIJOS PAPILDYMAS, KVALIFIKACIJOS GALIOJIMO PRATĘSIMAS IR RIBOJIMŲ PANAIKINIMAS

29. Pareiškėjas, siekiantis papildyti TI licenciją pagal šio tvarkos aprašo 30 ir / arba 31 punktus, privalo CAA pateikti TI licencijos originalą, 8.1 papunktyje nurodytus dokumentus.
30. TI licencija papildoma inžinieriaus kategorijos įrašu, jeigu pareiškėjas turi 36 mėnesių savarankiškai atliekamos atitinkamos kvalifikacijos(-ų) orlaivio(-ų) techninės priežiūros patirtį.
31. TI licencija papildoma naujos 21.1-21.5 papunkčiuose nurodytos kvalifikacijos įrašu, jeigu pareiškėjas atitinka šio aprašo III skyriaus reikalavimus atitinkamai kvalifikacijai gauti.
32. Pareiškėjas, siekiantis pratęsti kvalifikacijos galiojimą arba panaikinti TI licencijos ribojimus, privalo CAA pateikti licencijos originalą, 8.1 papunktyje nurodytus dokumentus.
33. Ribojimai TI licencijoje panaikinami, jeigu pareiškėjas išlaiko atitinkamą šio aprašo 2 priede nustatytą teorijos egzaminą ir yra atlikęs atitinkamas šio aprašo 3 priede nurodytus darbus pagal siekiamo panaikinti ribojimo kvalifikaciją.
34. Kvalifikacijų, nurodytų 21.1–21.4 papunkčiuose, galiojimas pratęsiamas, jeigu TI licencijos savininkas per pastaruosius 24 mėnesius pagal turimą kvalifikaciją atliko orlaivio metinio patikrinimo darbus arba darbus, atliekamus kas 100 skrydžio valandų, ar darbus lygiaverčius pagal kiekį ir trukmę.
35. Kvalifikacijos, nurodytos 21.5 papunktyje, galiojimas pratęsiamas, jeigu TI licencijos savininkas atliko ne mažiau kaip 6 mėnesius atitinkamos kvalifikacijos orlaivių techninės priežiūros darbų paskutinių 24 mėnesių laikotarpiu.
36. Atliekant pakeitimus TI licencijoje išduotoje prieš įsigaliojant šiam tvarkos aprašui, jos savininkui išduodama nauja TI licencija, kurioje turėti įrašai pakeičiami pagal atitinkamas šio aprašo 21 punkte nurodytas kvalifikacijas ir ribojimai pagal šio aprašo 1 priedą.

V SKYRIUS

LICENCIJOS SUSTABDYMAS AR PANAIKINIMAS, KVALIFIKACIJŲ PANAIKINIMAS

37. CAA turi teisę sustabdyti TI licencijos galiojimą, jeigu gaunama informacija apie savininko atliktų darbų galimą neigiamą įtaką skrydžių saugai.
38. CAA sustabdo licencijos galiojimą iki tol, kol bus atliktas oficialus tyrimas ir priimtas galutinis sprendimas.
39. Apie licencijos sustabdymą CAA per 5 darbo dienas privalo raštu pranešti licencijos savininkui apie licencijos sustabdymą.
40. Sustabdžius licencijos galiojimą TI licencijos turėtojas per 10 darbo dienų privalo grąžinti TI licenciją į CAA.
41. Asmuo, grąžinęs sustabdytą TI licenciją, privalo informuoti CAA apie turimas autorizacijas techninės priežiūros organizacijose ir individualiai atliktus darbus nuo licencijos gavimo.
42. TI licencijos sustabdymo metu asmuo negali naudotis TI licencijos suteikiamomis teisėmis.
43. CAA privalo panaikinti TI licencijoje turimą kvalifikaciją, jeigu atlikus oficialų tyrimą buvo nustatyta, kad ji įgyta pateikus klaidingus pagrindžiamuosius dokumentus.
44. CAA turi teisę panaikinti civilinės aviacijos specialisto licenciją, jeigu:
- 44.1. jos savininkas vykdė pareigas, neturėdamas reikiamos kvalifikacijos;
- 44.2. orlaivio leidimo naudoti pažymėjimas išduotas žinant, kad pažymėjime nurodyta techninė priežiūra nebuvo atlikta, arba nepatikrinus, ar ji buvo atlikta;

44.3. jos savininkas naudojosi licencijos suteiktomis teisėmis, būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, narkotikų, psichotropinių arba kitų medžiagų.

VI SKYRIUS

TI LICENCIJŲ IŠDAVIMAS KARINIŲ LICENCIJŲ SAVININKAMS

45. TI licencija gali būti išduodama Lietuvos Respublikos karinių oro pajėgų išduotos valstybinės aviacijos techniko / inžinieriaus licencijos (toliau – karinė licencija) savininkui.

46. Pareiškėjas, siekiantis gauti TI licenciją, turi pateikti turimos karinės licencijos kopiją ir šio aprašo 8 punkte nurodytus dokumentus.

47. TI licencija išduodama, jeigu:

47.1. pareiškėjas išlaikė atitinkamą šio aprašo 2 priede nustatytą teorijos egzaminą;

47.2. pareiškėjo teorinės ir praktinės žinios atitinka šio tvarkos aprašo 22 punkto reikalavimus;

47.3. pareiškėjo patirtis atitinka šio tvarkos aprašo 25 punkto reikalavimus ir yra atlikta mažiausiai 12 mėnesių civilinių orlaivių techninės priežiūros darbų, atitinkančių siekiamą gauti kvalifikaciją.

48. TI licencijoje daromi įrašai, atitinkantys karinės licencijos kvalifikacijos ir orlaivių tipų įrašus, pagal šio aprašo 21 punkte nurodytas kvalifikacijas ir 27 punkte nurodytus ribojimus, atsižvelgus į šio aprašo 1 priedo duomenis.

VII SKYRIUS

LICENCIJŲ PRIPAŽINIMAS

49. CAA gali pripažinti pagal Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos I priedo reikalavimus užsienyje išduotas licencijas ir OTPL, išduotas pagal Reglamento reikalavimus.

50. Pareiškėjas, siekiantis pripažinti licenciją, turi pateikti licencijos kopiją ir šio aprašo 8 punkte nurodytus dokumentus.

51. Licencijos pripažįstamos, jeigu pareiškėjas atitinka patirties reikalavimus licencijai pratęsti pagal šio tvarkos aprašo IV skyrių.

52. CAA pripažįsta licenciją pripažinimo raštu, kuris licencijos savininkui suteikia teisę atlikti Lietuvos Respublikoje registruotų orlaivių techninę priežiūrą pagal turimą kvalifikaciją.

53. Licencijos pripažįstamos dviejų metų laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip iki turimos licencijos galiojimo datos.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

54. CAA Orlaivių skyrius privalo tvarkyti išduotų licencijų ir licencijų pripažinimo raštų registravimo žurnalą, kuriame įrašomas licencijos savininko vardas, pavardė, gimimo metai, licencijos numeris, išdavimo data, licencijos pripažinimo rašto numeris ir data.

55. CAA tvarko kiekvieno licencijuoto civilinės aviacijos specialisto bylą, kurioje laikomi visi su specialisto licencijavimu susiję dokumentai:

55.1. licencijos kopija;

55.2. asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija;

55.3. prašymai licencijai gauti, pratęsti, papildyti ir pateikti lydinčios dokumentai;

55.4. kiti dokumentai.

56. CAA priimti sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Teorinių žinių reikalavimai

1. Teorinės žinios įgyjamos savarankiškai ir yra tikrinamos CAA egzamino metu. Egzaminai turi atitikti tokius reikalavimus:
 - 1.1. visi egzaminai yra individualūs ir vyksta pateikiant klausimus su galimais atsakymų variantais (testai). Neišmanančiam dalyko netinkamos alternatyvos turi atrodyti vienodai tikėtinos. Visos atsakymų alternatyvos turi būti aiškiai susijusios su klausimu ir sudarytos iš panašių žodžių, gramatinių konstrukcijų ir būti panašaus ilgio. Klausimuose su skaičiais neteisingi atsakymai turi atitikti procedūrinės klaidas, pvz., netinkamą prasmę ar netinkamą vienetų perskaičiavimą: tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai;
 - 1.2. kiekvienam klausimui su atsakymų variantais pateikiami 3 atsakymo variantai, iš kurių vienas yra teisingas, ir pagal kiekvieną temą pareiškėjui skiriamos vidutiniškai 75 sekundės atsakyti į kiekvieną klausimą;
 - 1.3. egzamino metu naudotis užrašais ir papildoma medžiaga neleidžiama;
 - 1.4. egzaminų teigiamas įvertinimas pagal klausimus su atsakymų variantais yra 75 %;
 - 1.5. į egzaminą įtraukiami klausimai iš kiekvienos temos pagal egzamino turinį;
 - 1.6. egzamino rezultatai galioja 10 metų nuo egzamino laikymo dienos;
 - 1.7. neišlaikius egzamino, perlaikyti galima praėjus 1 mėnesiui nuo paskutinio nesėkmingo laikymo dienos;
 - 1.8. perlaikant egzaminą naudojami nauji klausimai;
 - 1.9. neišlaikius egzamino tris kartus iš eilės, perlaikyti jį galima praėjus 12 mėnesių nuo pirmojo nesėkmingo laikymo dienos.

2. Orlaivių kvalifikacijų taikomi teorinių žinių reikalavimai:

Kvalifikacijos	Reikiami egzaminai (pagal toliau išvardytą turinį)
Lėktuvai	3.1, 3.2, 3.3, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.6, 3.4.7 ir 3.5
Sklandytuvai	3.1, 3.2, 3.3, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.6 ir 3.5
Aerostatai	3.1, 3.2, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.6, 3.4.7 ir 3.5
Individualus nesudėtingas orlaivis	3.1, 3.2, 3.3, 3.4.6, 3.4.7(jeigu taikoma) ir 3.5
Individualus sudėtingas orlaivis	pagal Reglamento III priedo (66 dalis) I priedelio reikalavimus atitinkamai kategorijai ar pakategorei, atitinkančiai prašomo orlaivio tipą.

3. Laikomi egzaminai ir jų temos.

- 3.1. Oro teisė ir tinkamumo skraidyti reikalavimai – teste 8 klausimai.

1. Teisinė aplinka Europos komisijos vaidmuo, EASA ir nacionalinės aviacijos priežiūros institucijos (NAA); Taikytinos palaikymo instrukcijų ir licencijavimo dalys.
2. Taisymas ir modifikacijos Pakeitimų patvirtinimas (taisymas ir modifikacijos); Standartiniai pakeitimai ir standartinis taisymas.

3. Techninės priežiūros dokumentai

Tinkamumo skraidyti direktyvos (AD), instrukcijos tinkamumo skraidyti testinumui (ICA) (AMM, IPC, t.t.);
Skrydžių vykdymo vadovas;
Techninės priežiūros įrašai.

3.2. Gamtos mokslai ir bendros žinios apie orlaivius – teste 8 klausimai.

1. Matematika

Aritmetika

Aritmetinės sąvokos ir ženklai;
Daugybos ir dalybos būdai;
Paprastos ir dešimtainės trupmenos;
Daugikliai ir kartotiniai;
Svertinio įvertimo koeficientai, matai ir perskaičiavimo koeficientai;
Santykis ir proporcija;
Vidurkiai ir procentinės dalys;
Plotai ir tūriai, kvadratai, kubai.

Algebra

Paprastų algebrinių išraiškų pertvarkymas: sudėtis, atimtis, daugyba ir dalyba;
Skliaustų vartojimas;
Paprastos algebrinės trupmenos.

Geometrija

Paprastos geometrinės figūros;
Grafinis vaizdavimas: grafikų rūšys ir taikymas.

2. Fizika

Medžiaga

Medžiagos rūšys: cheminiai elementai;
Cheminiai junginiai;
Būviai: kietasis, skystasis ir dujinis;
Perėjimas iš vieno būvio į kitą.

Mechanika

Jėgos, momentai ir jėgų poros, vaizdavimas vektoriais;
Sunkio centras;
Įtempių, santykinės deformacijos ir tamprumo teorijos elementai: tempimas, gniuždymas, šlytis ir sukimas;
Kietosios medžiagos, skysčiai ir dujos, jų savybės.

Temperatūra

Termometrai ir temperatūros skalės: Celsijaus, Farenheito ir Kelvino;
Šilumos apibrėžtis.

3. Elektronika

Nuolatinės srovės grandinės
Omo dėsnis, Kirchofo įtampos ir srovės dėsniai;
Maitinimo šaltinio vidinės varžos svarba;
Varža / varžos;
Varžų spalvinis kodas, vertės ir nuokrypos, tinkamiausios vertės, vardinė galia;
Nuoseklusis ir lygiagretusis varžų jungimas.

4. Aerodinamika / aerostatika Tarptautinė standartinė atmosfera (ISA), jos taikymas aerodinamikoje. <u>Aerodinamika</u> Oro tekėjimas apie kūną; Paribio sluoksnis, sluoksninis ir sūkurinis tekėjimas; Trauka, svoris, aerodinaminė atstojamoji; Keliamosios jėgos ir oro pasipriešinimo atsiradimas: atakos kampas, polinė kreivė, srauto atitrūkimas. <u>Aerostatika</u> Poveikis kupolui, vėjo, aukščio ir temperatūros poveikis.
5. Atsargumo priemonės ir aplinkos apsauga Saugaus darbo praktiniai aspektai, įskaitant atsargumo priemones, kurių reikia imtis dirbant su elektra, dujomis, ypač deguonimi, tepalais ir cheminėmis medžiagomis; Pavojingų medžiagų (saugai ir aplinkai) žymėjimas, saugojimas ir sunaikinimas; Veiksmų, kurių reikia imti kilus gaisrui ar kitam nelaimingam atsitikimui dėl vieno ar kelių minėtų pavojų, įskaitant žinias apie gesinimo medžiagas, instrukcijos.

3.3. Orlaivių inžinerija – teste 24 klausimai.

1. Skrydžio valdymo sistema Kabinos įranga: valdymo įranga kabinoje, spalviniai žymėjimai, rankenėlių formos; Skrydžio valdymo plokštumų, užsparnių, oro stabdžių paviršiai, valdymas, vyriai, guoliai, tvirtinimai, „push-pull“ valdymas, valdymo svirtys, kompensatoriai, skriemuliai, trosai, grandinės, vamzdžiai, ritiniai, bėgiai, sraigtinės pavaros, paviršiai, eiga, tepimas, stabilizatoriai, balansavimas; Valdymo kombinavimas: užsparniai su eleronais, užsparniai su oro stabdžiais; Trimeriai.
2. Konstrukcija Važiuklė: važiuoklių ir amortizatorių charakteristikos, išleidimas, stabdžiai, būgniniai, diskai, ratai, padangos, įtraukimo mechanizmas, elektrinis įtraukimas, avarinis išleidimas; Sparnų ir stabilizatoriaus tvirtinimo taškai su liemeniu, užsparnių, eleronų valdymo jungimas ties liemeniu, stabilizatoriaus ir aukščio vairo jungimo taškai; Leidžiami techninės priežiūros veiksmai; Tempimas: tempimo ir kėlimo įranga; Kabina: krėslai ir diržai, kabinos išdėstymas, priekinis stiklas, langai, ženklai, krovinių skyrius, valdymo prietaisai kabinoje, oro sistema, ventiliatorius; Vandens balastas: talpos, vamzdžiai, vožtuvai, nubėgimo taškai, ventiliacija, testavimas; Degalų sistema: bakai, degalų linijos, filtrai, ventiliacija, nubėgimo taškai, užpylimas, bako parinkimo vožtuvas, siurbiai, indikacija, testai, įžeminimas; Hidraulikos sistema: sistemos išdėstymas, akumuliacinės talpos, slėgio ir galios paskirstymas, indikacija; Skysčiai ir dujos: hidraulinis, kiti skysčiai, skysčio lygiai, talpos, linijos, vožtuvai filtrai; Apsaugos: ugniasienė, gaisro apsauga, apsauga nuo žaibo, veržiamosios movos („turnbuckles“), kontravimo būdai, iškrovos prietaisai.
3. Tvirtinimai Kaisčių kniedžių ir varžtų patikimumas; Valdymo trosai, veržiamosios movos („turnbuckles“); Greito atjungimo jungtys („L’Hotellier“, „SZD“).
4. Kontravimo įranga Kontravimo būdų parinkimas, kaisčiai, spyruokliniai kaisčiai, kontravimo viela, savikontrollės veržlės, dažai;

Greito atjungimo jungtys.
5. Svėrimas, balansavimas, lyginimas
6. Gelbėjimo sistemos
7. Įranga Pito statinė sistema, vakuuminė / dinaminė sistema, hidrostatinis testas; Skrydžio prietaisai: skrydžio greičio indikatorius, aukščiamatis, vertikalaus greičio indikatorius, sujungimai ir veikimas, ženkliniai; Išdėstymas panelėje, elektros instaliacija; Girokopai, filtrai, indikavimo prietaisai; funkcijų testavimas; Magnetinis kompasas: montavimas ir nuokrypis; Sklandytuvai: garsinis vertikalaus greičio indikatorius, skrydžio parametrų įrašymas, pagalbinės priemonės vengiant susidūrimo; Deguonies sistema.
8. Įrangos sumontavimas ir jungtys Skrydžio prietaisai, tvirtinimo reikalavimai (avarinio tūpimo sąlygos pagal CS-22); Elektros instaliacija, srovės šaltiniai, akumuliatorių tipai, elektriniai parametrai, elektros generavimas, grandinės nutrauktuvai, įžeminimas, sujungimai, terminalai, įspėjimai, saugikliai, lempos, apšvietimas, jungikliai, voltmetrai, ampermetrai, elektriniai davikliai.
9. Stūmoklinė jėgainė Variklio tvirtinimas ir valdymo jungimas.
10. Oro sraigtas Apžiūra; Pakeitimas; Balansavimas.
11. Jėgainės suskleidimo sistema Oro sraigto pozicijos valdymas; Variklio suskleidimo sistema.
12. Fizinės apžiūros procedūros Valymas, apšvietimo ir veidrodžių naudojimas; Matavimo prietaisai; Atsilenkimo kampų matavimas; Varžtų užveržimo jėga; Guolių dėvėjimasis; Tikrinimo įranga; Matavimo prietaisų kalibravimas.

3.4. Orlaivių techninė priežiūra:

3.4.1. Medinės konstrukcijos ir metalo vamzdelių konstrukcijos orlaiviai, dengti audiniu – teste 12 klausimų.

1. Medinės konstrukcijos / metalo vamzdelių konstrukcijos, dengtos audiniu Mediena, fanera, klijai, apsaugojimas, savybės, apdirbinimas; Dengimas (dengimo medžiagos, klijai ir dažai, natūralios ir sintetinės dangos ir klijai); Dažymo ir remonto procesas; Apgadinimų nustatymas dėl perkrautos medinės / metalo vamzdelių konstrukcijos, dengtos audiniu; Medžio komponentų ir dangų senėjimas; Plyšių paieška (vizualios procedūros, pvz., padidinamasis stiklas) metalo elementuose. Apsauga nuo korozijos, prevencinės priemonės, sveikatos ir gaisro apsaugos priemonės.
2. Medžiagos Medienos tipai, stabilumas ir apdirbimo savybės; Plieno ir lengvo lydinio vamzdžiai ir sujungimai, plyšių paieška suvirinimo siūlėse; Plastikai (peržiūra, savybių supratimas); Spalvos ir dažai, dažų nuėmimas; Klijai; Dangos medžiagos ir technologijos (natūralūs ir sintetiniai polimerai).
3. Apgadinimų nustatymas Perkrautos medinės / metalo vamzdelių konstrukcijos dengtos audiniu; Apkrovos paskirstymas; Nuovargio stiprumas ir plyšių paieška.
4. Praktinių užduočių atlikimas Kaiščių, varžtų, veržlių, veržiamųjų movų („turnbuckles“) kontravimas; Valdymo lynų jungimas („Thimble splice“); Apspaudžiamų antgalių („Nicopress“ ir „Talurit“) remontas; Dangos remontas; Stiklų remontas; Remonto užduotys (fanera, stringeriai, rankenos, dangos); Lėktuvo surinkimas. Valdymo paviršių svorio balanso ir eigos skaičiavimas, valdymo jėgų matavimas; 100 valandų / metinės inspekcijos su mediniais arba kombinuotos metalo vamzdelių, dengtos audiniu konstrukcijos orlaiviais.

3.4.2. Kompozitinės konstrukcijos orlaiviai – teste 12 klausimų.

1. Pluoštu armuotas plastikas (FRP) Pagrindiniai FRP konstrukcijų principai; Dervos (epoksidinė, poliesterinė, fenolinė ir vinilesterinė dervos); Armuojantis pluoštas (stiklo audinys, aramidai ir anglies pluoštas), bei jų savybės; Glaistai; Užpildai (balza, korio konstrukcija ir putplasčiai); Konstrukcijos, apkrovos perdavimas (FRP kevalas ir sluoksniuota konstrukcija); Apgadinimų identifikavimas perkraunant komponentus; FRP projektų procedūros (atsižvelgiant į organizacijos vadovą) įtraukiant medžiagų saugojimo sąlygas.

2. Medžiagos Terminiai plastikai, termoplastiniai polimerai, katalizatoriai; Savybių supratimas, apdirbimo technologijos, atskyrimas, klijavimas ir virinimas; Dervos FRP: epoksidinė, poliesterinė, fenolinė ir vinilesterinė dervos; Sustiprinančios medžiagos; Suformuoti paprasti audinio užpildai (atskyrimo sluoksnis ir dažymas), taip pat banguoti profiliai; Skirtingų armuojančių medžiagų savybės (E stiklo audinys, aramidai ir anglies pluoštas); Skirtingų medžiagų naudojimo problemos, matrica; Prilipimas / sulipimas ir skirtingos audinių reakcijos; Užpildančios medžiagos ir pigmentai; Techniniai užpildančių medžiagų reikalavimai; Dervos savybių pasikeitimas naudojant E-stiklą, mikrobalionus, aerozolius, medvilnę, mineralus, metalo miltelius, organinius junginius; Dažymo ir remonto procesas; Palaikančios medžiagos; Korio konstrukcija (popierinė, FRP, metalinė), balzinė, putplastinė („Divinycell“, „Contizell“) ir vystymosi tendencijos
3. Kompozitinių konstrukcijų surinkimas Vientisas kevalas; Sluoksniuota konstrukcija; Profilių, liemenų ir valdymo paviršių surinkimas.
4. Apgadinimų nustatymas Perkrautų FRP komponentų funkcionavimas; Atsisluoksniavimo nustatymas ir silpnos klijavimo siūlės; Lenkimo vibracijos dažniai profiliuose; Apkrovos paskirstymas; Trinties sujungimai; Atsparumas nuovargiui ir metalinių dalių korozija; Metalo klijavimas, plieno ir aliuminio paviršiaus parengimas prieš jungiant su FRP.
5. Formų gamyba Gipsinės formos, keraminės formos; GFK formos, padengimas („gel-coat“), armuojančios medžiagos, standumo problemos; Metalinės formos; Pozityvios ir negatyvios formos.
6. Praktinių užduočių atlikimas Kaiščių, varžtų, veržlių, veržiamųjų movų („turnbuckles“) kontravimas; Valdymo lynų jungimas („Thimble splice“); Apspaudžiamų antgalių („Nicopress“ ir „Talurit“) remontas; Dangos remontas Vientiso FRP kevalo remontas; Formų gamyba / komponento formavimas (pvz.: liemens nosis, važiuoklės aptakas, sparno galas ir jo vertikalios plokštelės („winglet“); Sluoksniuotos konstrukcijos remontas, su išorinio sluoksnio ir užpildo apgaditimais; Sluoksniuotos konstrukcijos remontas naudojant vakuuminį maišą; Skaidrių dalių remontas (PMMA) su vieno ir dviejų komponentų kliais; Gaubto klijavimas į rėmą; Gaubtų ir kitų dalių grūdinimas; Smulkus sluoksniuotos konstrukcijos remontas (iki 20 cm); Lėktuvo surinkimas. Valdymo paviršių svorio balanso ir eigos skaičiavimas, valdymo jėgų matavimas;

100 valandų / metinės inspekcijos su kompozitinės konstrukcijos orlaiviais.

3.4.3. Metalinės konstrukcijos orlaiviai – teste 12 klausimų.

1. Metalinė konstrukcija Metalinės medžiagos ir pusfabrikačiai ir jų apdirbimo būdai; Atsparumas nuovargiui ir tempimo bandymai; Metalinių konstrukcijų surinkimas, kniedijimas, klijavimas; Perkrautų komponentų apgadinimų identifikavimas ir korozijos poveikis; Sveikatos ir gaisro apsauga.
2. Medžiagos Plienas ir jo lydiniai; Lengvieji metalai ir jų lydiniai; Kniedžių medžiagos; Plastikai; Spalvos ir dažai; Klijai metalui; Korozijos tipai; Dengimo medžiagos ir būdai (natūralūs ir sintetiniai).
3. Apgadinimų įvertinimas Perkrautos metalo konstrukcijos, niveliavimas ir simetrijos matavimas; Apkrovos paskirstymas; Atsparumas nuovargiui ir tempimo bandymai; Laisvų kniedyčių sujungimų identifikavimas.
4. Metalinių konstrukcijų surinkimas Danga; Rėmas; Stringeriai ir lonžeronai; Rėmo konstrukcija; Skirtingų medžiagų (mišrių) konstrukcijų plyšimai.
5. Tvirtinimai Klasifikavimas ir tolerancijos; Metrinė ir colinė matavimo sistemos; Nestandartiniai („Oversize“) varžtai.
6. Praktinių užduočių atlikimas Kaiščių, varžtų, veržlių, veržiamųjų movų („turnbuckles“) kontravimas; Valdymo lynų jungimas („Thimble splice“); Apspaudžiamų antgalių („Nicopress“ ir „Talurit“) remontas; Dangos remontas, paviršiaus apgadینimai, plyšių stabdymas juos pragręžiant; Gaubtų remontas; Lakštinio metalo kirpimas (aliuminiai ir lengvieji lydiniai, plienas ir lydiniai); Lenkimas, kraštų apdirbimas, kalimas, lyginimas ir įspaudimas; Metalinės konstrukcijos remontas kniedijant pagal remonto instrukciją arba brėžinį; Neteisingai sumontuotų kniedžių įvertinimas; Lėktuvo surinkimas. Valdymo paviršių svorio balanso ir eigos skaičiavimas, valdymo jėgų matavimas; 100 valandų / metinės inspekcijos su metalinės konstrukcijos orlaiviais.

3.4.4. Karšto oro balionai – teste 12 klausimų.

1. Pagrindinės žinios ir karšto oro balionų surinkimo principai Surinktos ir atskiros dalys; Kupolai; Kupolų medžiagos; Kupolų sistemos; Tradicinės ir specialios formos; Degalų sistema; Degikliai, degiklių rėmai ir degiklių tvirtinimo strypai; Suslėgtų dujų cilindrai ir žarnos; Krepšiai ir panašūs įrengimai (krėsiai); Surinkimo įranga; Techninės priežiūros užduotys; Metiniai / 100 valandų darbai; Techninės priežiūros įrašai; Orlaivio skrydžio vykdymo vadovas (AFM) ir orlaivio techninės priežiūros vadovas (AMM); Surinkimas ir pasirengimas skrydžiui (pririšimas pakylant); Pakilimas.
2. Praktinis mokymas Valdymo sistemų naudojimas, techninės priežiūros darbai (pagal skrydžių vykdymo vadovą).
3. Kupolas Audiniai; Siūlės; Apkrovos juostos ir plyšimo apsaugos; Viršūnės („Crown“) žiedas; Parašiutai ir greito oro išleidimo sistemos; Plyšimo panelės; Posūkio vožtuvai; Diafragmos / sutvirtinimai (specialios formos balionai); Skridiniai ir skriemuliai; Valdymo ir kupolo virvės; Mazgai; Temperatūros nustatymo ženklavimas, temperatūros vėliavėlė, kupolo termometras; Skrydžio lynai; Tvirtinimai ir karabinai.
4. Degikliai ir degalų sistema Degiklių ritės; Degimo, skysčio ir pilotiniai vožtuvai; Degikliai / purkštukai; Pilotinė liepsnelė / garintuvai / purkštukai; Degiklio korpusas; Degalų linijos / žarnos; Dujų cilindrai, vožtuvai ir sujungimai.
5. Krepšys ir krepšio pakabos sistema (įtraukiant alternatyvius įrenginius) Krepšių tipai (įtraukiant alternatyvius įrenginius); Krepšio medžiagos: gluosnio vytelė, oda, medis, apdailos medžiagos ir pakabos trosai; Krėsiai, atramos; Karabinai, apkabos ir kaiščiai; Degiklių tvirtinimo strypai; Dujų baliono tvirtinimas; Priedai.

6. Įranga Ugnies gesintuvas ir ugnies uždangalas; Prietaisai (atskiri ir kombinuoti).
7. Smulkus remontas Siuvimas; Klijavimas; Krepšio odos / apdailos remontas.
8. Praktinių užduočių atlikimas Valymas, pašvietimo ir veidrodžių naudojimas; Matavimo prietaisai; Varžtų užveržimo jėga; Tikrinimo prietaisai; Matavimo prietaisų kalibravimas; Audinio plyšimo testas.

3.4.5. Dujiniai balionai – teste 16 klausimų.

1. Pagrindinės žinios ir dujinių balionų surinkimo principai Surinktos ir atskiros dalys; Kupolų ir tinklų medžiagos; Kupolas, plyšimo panelės, avarinės angos, virvės ir diržai; Standus dujų vožtuvas; Lankstus dujų vožtuvas (parašiotas); Tinklai; Apkrovos žiedas; Krepšiai ir priedai (įtraukiant alternatyvius įrenginius); Elektrostatinės iškrovos trajektorijos; Pririšimo virvė ir tempimo virvė; Techninė priežiūra; Metinės patikros; Skrydžio dokumentai; Orlaivio skrydžio vykdymo vadovas (AFM) ir orlaivio techninės priežiūros vadovas (AMM); Surinkimas ir pasirengimas skrydžiui; Pakilimas.
2. Praktinis mokymas Valdymo sistemų naudojimas; Techninės priežiūros darbai (pagal AMM ir AFM); Saugumo taisyklės naudojant vandenilį dujiniame balione.
3. Kupolas Audiniai; Poliai ir polių sutvirtinimas; Plyšimo panelės ir valdymo virvės; Parašiotai kupolo valdymo virvės; Vožtuvai ir valdymo virvės; Užpildymo anga ir virvės; Elektrostatinės iškrovos trajektorijos.
4. Vožtuvai Spyruoklės; Tarpinės; Suveržtos jungtys;

Valdymo virvės; Elektrostatinės iškrovos trajektorijos.
5. Tinklas arba tvirtinimas (be tinklo) Tinklų ir kitų juostų rūšys; Tinklo akių dydžiai ir kampai; Tinklo žiedas; Mazgų rišimo metodai; Elektrostatinės iškrovos trajektorijos.
6. Apkrovos žiedas
7. Krepšys (įtraukiant alternatyvius įrenginius) Krepšių rūšys (įtraukiant alternatyvius įrenginius); Diržai ir jungtys; Balasto sistema (krepšiai ir tvirtinimai); Elektrostatinės iškrovos trajektorijos.
8. Vožtyvų ir plyšimo panelių valdymo trosai
9. Priirišimas ir tempimo virvė
10. Smulkus remontas Klijavimas; Pluošto virvių jungimas.
11. Įranga Prietaisai (atskiri ir kombinuoti).
12. Praktinių užduočių atlikimas Valymas, pašvietimo ir veidrodžių naudojimas; Matavimo prietaisai; Varžtų užveržimo jėga; Tikrinimo prietaisai; Matavimo prietaisų kalibravimas; Audinio plyšimo testas.

3.4.6. Radijo ryšys / atsakiklis / skrydžio prietaisai – teste 8 klausimai.

1. Radijo ryšys / avarinis švyturys (ELT) Kanalų dažnio tarpai; Funkcinis patikrinimas; Akumulatoriai; Testavimo ir techninės priežiūros reikalavimai.
2. Atsakiklis Veikimas; Tipinė nešiojama konfigūracija, įskaitant anteną; Darbo režimų paaiškinimai: A, C, S; Testavimo ir techninės priežiūros reikalavimai.
3. Prietaisai Rankiniai aukščiačiai / variometrai; Akumulatoriai; Funkcinis patikrinimas.

3.4.7. Jėgainė – teste 24 klausimai.

1. Triukšmo ribos Triukšmo ribos paaiškinimas; Triukšmo sertifikatas; Sustiprinta garso izoliacija; Galimi triukšmo mažinimo būdai.
2. Stūmoklinis variklis Keturtaktis variklis, oru aušinamas variklis, skysčiu aušinamas variklis; Dvitaktis variklis; Rotorinis variklis; Efektyvumas ir įtakos turintys veiksniai (slėgio ir tūrio diagrama bei galios kreivė); Triukšmo valdymo prietaisai.
3. Oro sraigtas Mentės, aptakas, montavimo flanšas, akumuliacinio kupolo slėgis, stebulė; Oro sraigtų veikimas; Kintamo žingsnio oro sraigtas, ant žemės ir ore keičiamo žingsnio oro sraigčiai, mechanškai, elektriškai ir hidrauliškai valdomi oro sraigčiai; Balansavimas (statinis ir dinaminis); Triukšmo problemos.
4. Variklio valdymo įranga Mechaniniai valdymo prietaisai; Elektriniai valdymo prietaisai; Degalų bako rodmenys; Veikimas, charakteristikos, tipinės klaidos ir klaidų indikacijos.
5. Žarnos Degalų ir tepalų žarnų medžiagos ir gamyba; Riboto galiojimo komponentų stebėjimas.
6. Agregatai Degimo veikimas naudojant magnetus; Tehninės priežiūros ribojimų valdymas; Karbiuratorių veikimas; Techninės priežiūros instrukcijos charakteringoms įpatybėms; Elektrinė degalų pompa; Oro sraigto valdymo veikimas; Elektra valdomo oro sraigto reguliavimas; Hidrauliškai valdomo oro sraigto reguliavimas.
7. Degimo sistema Konstrukcijos: uždegimo ritės, uždegimo magnetai ir uždegimo tiristorius; Uždegimo ir pašildymo sistemos efektyvumas; Degimo ir pašildymo sistemos dalys; Uždegimo žvakės apžiūra ir testavimas.
8. Įsiurbimo ir išmetimo sistema Veikimas ir surinkimas; Duslintuvų ir šildytuvų surinkimas; Variklių aptakai ir gaubtai; Apžiūra ir testavimas; CO emisijų patikrinimas.
9. Degalai ir tepalai Degalų charakteristikos; Žymėjimas ir aplinkai draugiškas sandėliavimas; Mineraliniai ir sintetiniai tepalai ir jų parametrai: žymėjimas, charakteristikos ir pritaikymas;

Aplinkai draugiškas naudoto tepalo sandėliavimas ir tinkamas utilizavimas.
10. Dokumentai Variklio ir oro sraigto gamintojo dokumentai; Instrukcijos tęstiniam tinkamumui skraidyti (ICA); Orlaivio skrydžio vykdymo vadovas (AFM) ir orlaivio techninės priežiūros vadovas (AMM); Tarpremontinis intervalas (TBO); Tinkamumo skraidyti nurodymai (AD), techniniai įrašai ir techninės priežiūros biuleteniai.
11. Demonstracinė medžiaga Cilindras su vožtuvu; Karbiuratorius; Aukštos įtampos magnetas; Diferencinio suslėgimo cilindruose testas; Perkaitinti / apgadinti stūmokliai; Skirtingai naudotos uždegimo žvakės.
12. Praktinė patirtis Darbo sauga / avarijų prevencija (elgesys su degalais ir tepalais, variklio užvedimas); Variklio valdymo svirčių ir lanksčiųjų velenų („Bowden cable“) reguliavimas; Neapkrauto variklio greičio nustatymas; Degimo taško nustatymas ir tikrinimas; Magnetų veikimas; Uždegimo sistemos patikrinimas; Uždegimo žvakių valymas ir patikrinimas; Variklio priežiūros užduočių, įtrauktų į orlaivio 100 valandų / metinį patikrinimą atlikimas; Cilindrų suslėgimo laipsnio tikrinimas; Statinis testas ir variklio veikimo įvertinimas; Techninės priežiūros darbų ir komponentų keitimo dokumentų pildymas.
13. Dujų apykaita vidaus degimo varikliuose Keturtakčiai stūmokliniai varikliai ir jų valdymo blokai; Energijos nuostoliai; Uždegimo paankstinimas; Valdymo blokų tiesioginio srauto režimas; Rotorinio („Wankel“) variklio valdymo blokas; Dvitakčio variklio valdymo blokas; Prapūtimas; Prapūtimo ventiliatorius; Laisvos eigos ir galios režimai.
14. Uždegimas, degimas ir degalų tiekimas Uždegimas; Uždegimo žvakės; Uždegimo sistema; Degimo procesas; Normalus degimas; Efektyvumas ir vidutinis slėgis; Variklio detonacija ir oktano skaičius; Degimo kameros formos; Degalų ir oro mišinys karbiuratoriuje; Karbiuratoriaus veikimo principas, karbiuratoriaus lygtis;

Paprastas karbiuratorius; Paprastų karbiuratorių problemos ir jų sprendimo būdai; Karbiuratorių modeliai; Degalų ir oro mišinys įpurškimo metu; Mechaninis įpurškimas; Elektroninis įpurškimas; Nuolatinis įpurškimas; Karbiuratoriaus ir įpurškimo palyginimas.
15. Variklio su degalų įpurškimu varomo orlaivio skrydžio prietaisai Specialūs skrydžio prietaisai (varikliams su degalų įpurškimu); Statinio testo indikacijų interpretacija; Skrydžio bandymų skirtinguose aukščiuose indikacijų interpretacija.
16. Variklių su degalų įpurškimu techninė priežiūra Dokumentai, gamintojo duomenys ir kita; Techninės priežiūros instrukcijos (valandinės patikros); Veikimo patikrinimai; Antžeminis išbandymas; Bandomasis skrydis; Sistemos klaidų identifikavimas ir jų taisymas.
17. Darbo saugos nuostatai Darbo saugos dirbant su varikliais su degalų įpurškimu nuostatai.
18. Vizualios pagalbos priemonės: Karbiuratorius; Įpurškimo sistemos dalys; Orlaiviai su varikliais su degalų įpurškimu; Darbo įrankiai varikliams su degalų įpurškimu.
19. Visiškai skaitmeninis variklio valdymas (FADEC)

3.5. Žmogiškasis veiksnys – teste 8 klausimai.

1. Bendrieji dalykai Būtinybė atsižvelgti į žmogiškuosius veiksnius; Dėl žmogiškųjų veiksmių / klaidų įvykstantys incidentai; Merfio dėsniai.
2. Žmogaus galimybės ir jų ribos Rega, klausa, informacijos apdorojimas, atidumas ir suvokimas bei atmintis.
3. Socialinė psichologija Atsakomybė, motyvacija, grupinis spaudimas ir komandinis darbas.
4. Žmogaus galimybės poveikį turintys veiksniai Fizinė būklė ir sveikata, įtampa, miegas, nuovargis, piktnaudžiavimas alkoholiu, vaistais, narkotikais.
5. Fizinė aplinka Darbo aplinka (klimatas, triukšmas, apšvietimas).

EKSPERIMENTINIŲ ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS PAVYZDŽIO APRAŠAS

Eksperimentinių orlaivių techninės priežiūros licencija spausdinama ant specialaus blanko iš abiejų pusių.

Licencijoje visa informacija detalizuota atskirais punktais:

1. I punktas – Civilinės aviacijos administracijos (toliau – CAA) logotipas su pavadinimu „CIVILINĖS AVIACIJOS ADMINISTRACIJA LIETUVOS RESPUBLIKA“ rašomas didžiosiomis raidėmis, lietuvių kalba; žodis „administracija“ – pajuodintu šriftu, žemiau raudonas brūkšnys, po juo žodžiai „CIVIL AVIATION ADMINISTRATION REPUBLIC OF LITHUANIA“ rašomi didžiosiomis raidėmis ir anglų kalba; žodžiai „CIVIL AVIATION ADMINISTRATION“.

2. II punktas – „EKSPERIMENTINIŲ ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA“ rašoma didžiosiomis raidėmis, pajuodintu šriftu, lietuvių kalba; žemiau „EXPERIMENTAL AIRCRAFT MAINTENANCE LICENCE“ rašoma didžiosiomis raidėmis, anglų kalba.

3. III punktas – „III. Licencijos Nr. / Licence No.“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis. Licencijos numeris įrašomas tokiu formatu: „LT.TI.XXX“, didžiosiomis pajuodintomis raidėmis.

4. IVa punktas – „IVa. Savininko pavardė ir vardas / Full name of holder“ lietuvių ir anglų kalbomis, žemiau įrašoma licencijos savininko pavardė didžiosiomis pajuodintomis raidėmis ir vardas pirma didžiąja raide, pajuodintu šriftu.

5. IVb punktas – „IVb. Gimimo data ir vieta / Date and place of birth“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis, žemiau pajuodintu šriftu įrašoma licencijos savininko gimimo data tokiu formatu: „metai-mėnuo-diena“ skaičiais ir gimimo vieta didžiosiomis pajuodintomis raidėmis.

6. V punktas – „V. Savininko adresas / Address of holder“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis, žemiau įrašomas licencijos savininko adresas tokiu formatu: „Gatvė, namo Nr., buto Nr., miestas“, pajuodintomis raidėmis.

7. VI punktas – „VII. Savininko parašas / Signature of holder“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis, žemiau, šviesiai pilkame stačiakampyje pasirašo licencijos savininkas.

8. VII punktas – „VIII. Išduodančiojo pareigūno parašas ir data / Signature of issuing officer & date“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis. Dešiniau, pajuodintu šriftu rašoma licencijos išdavimo data tokiu formatu: „**metai-mėnuo-diena**“. Žemiau šviesiai pilkame stačiakampyje pasirašo licenciją išduodantis pareigūnas.

9. VIII punktas – „VIII. Išduodančiosios institucijos spaudas arba antspaudas / Seal or stamp of issuing Authority“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis. Dešiniau ant licenciją išdavusio pareigūno parašo dedamas ovalus CAA antspaudas. Antspaudas mėlynos spalvos su užrašais „LIETUVOS RESPUBLIKA“ – visos raidės didžiosios ir „Civilinės aviacijos administracija“ – pirma didžiąja raide, kitos – mažosios.

10. IX punktas – „IX. TEISĖS / PRIVILEGES“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis didžiosiomis raidėmis. Žemiau juodas brūkšnys.

Žemiau rašomos licencijos suteikiamos teisės lietuvių ir anglų kalbomis.

Techniko (T) kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti leidimo naudoti pažymėjimą atlikus orlaivio techninę priežiūrą, įskaitant jo konstrukciją, variklį, mechanines, elektrines ir elektronines sistemas pagal įgytą kvalifikaciją išskyrus taikomus ribojimus.

Inžinieriaus (I) kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojai leidžia išduoti leidimo naudoti pažymėjimą atlikus orlaivio techninę priežiūrą arba prižiūrėjus atliekamą orlaivio techninę priežiūrą pagal įgytą kvalifikaciją išskyrus taikomus ribojimus ir įsitikinus jos atitikimu reikalavimams. Teisės taikomos visam orlaiviui pagal Nacionalinius techninės priežiūros reikalavimus patvirtintoje organizacijoje.

Technician (T) category aircraft maintenance licence permits its holder to issue aircraft release to service certificate after maintenance including structure, powerplant, mechanical, electric and electronic systems iaw gained qualification excluding applicable limitations.

Engineer (I) category aircraft maintenance licence permits its holder to issue aircraft release to service certificate after maintenance or after supervising maintenance iaw gained qualification excluding applicable limitations and ensuring its compliance with requirements. Privileges are applicable to the aircraft in its entirety working in a maintenance organization approved in iaw National requirements.

11. XII punktas – „XII. KVALIFIKACIJOS / QUALIFICATIONS“ rašoma lietuvių ir anglų kalba, didžiosiomis raidėmis.

Žemiau keturių skilčių lentelėje pirmoje skiltyje tekstas „Kvalifikacija“ rašomas lietuvių kalba. Žemiau – „Qualification“ anglų kalba, čia įrašoma kvalifikacija ir / arba orlaivio tipas ir orlaivio variklio tipas tokiu formatu: „Orlaivio tipas (variklio tipas)“ lietuvių ir anglų kalba, pajuodintomis raidėmis.

Antroje lentelės skiltyje „Kategorija“ rašoma lietuvių kalba. Žemiau – „Category“ anglų kalba. Čia įrašomas kategorijos kodas pajuodintomis raidėmis.

Trečioje lentelės skiltyje „Suteikimo data“ rašoma lietuvių kalba. Žemiau – „Date of endorsement“ anglų kalba. Čia pajuodintu šriftu įrašoma kvalifikacijos suteikimo data tokiu formatu: „metai-mėnuo-diena“.

Ketvirtoje lentelės skiltyje „Galiojimo data ir spaudas“ rašoma lietuvių kalba. Žemiau – „Date of expiry“ anglų kalba. Čia prie galiojančių kvalifikacijų dedamas ovalus CAA antspaudas. Antspaudas mėlynos spalvos su užrašais „LIETUVOS RESPUBLIKA“ – visos raidės didžiosios ir „Civilinės aviacijos administracija“ – pirma didžiąja raide, kitos – mažosios.

Žemiau daromas įrašas „Jokių papildomų įrašų / No further entries“ lietuvių ir anglų kalbomis.

12. XI punktas – „XI. RIBOJIMAI / LIMITATIONS“ rašoma lietuvių ir anglų kalbomis didžiosiomis raidėmis. Žemiau juodas brūkšnys.

Žemiau brūkšnio rašoma ši informacija:

Įrašomi licencijos savininkui taikomi ribojimai lietuvių ir anglų kalbomis. Esant dideliame ribojimų kiekiui įrašai tęsiami kitame puslapyje.

Žemiau daromas įrašas: „Jokių papildomų įrašų / No further entries“ lietuvių ir anglų kalbomis.

13. XII punktas – „XII. SĄLYGOS / CONDITIONS“

Žemiau rašomos sąlygos licencijos naudojimui lietuvių ir anglų kalbomis.

Ši licencija turi būti pasirašyta jos turėtojo ir pateikiama kartu su asmens dokumentu, kuriame yra licencijos turėtojo nuotrauka.

Ši licencija atitinka ICAO 1 priedą.

Ši licencija galioja tik Lietuvos Respublikoje registruotų orlaivių techninei priežiūrai atlikti.

Kvalifikacijos galioja iki datos nurodytos kvalifikacijų puslapyje, jeigu licencija nėra sustabdyta arba panaikinta.

This licence shall be signed by the holder and be accompanied by an identity document containing a photograph of the licence holder.

This licence meets the intent of ICAO annex 1.

This licence is valid for maintenance of aircraft registered in the Republic of Lithuania.

Qualifications remain valid until the date specified on the qualification page unless the licence is suspended or revoked.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos transporto saugos administracija, Įsakymas

Nr. [2BE-433](#), 2019-12-27, paskelbta TAR 2019-12-27, i. k. 2019-21392

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2006 m. balandžio 20 d. įsakymo Nr. 4R-93 „Dėl Orlaivių įgulų ir orlaivių techninės priežiūros technikų / inžinierių licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios